

Munagiyit Nunani ovalo Kavamaligiyyit Ikayuktiit (CGS) aliahuktut tunigamik hamna Maligutikhait taihimayuk "Kanuk Akyalaaktut Umiakut." Pinahuaktut atulaat pitkutikhait Nunavumiunut paknaiyaligumik akyagutikhainik umiakut ukiuk tamaat atukatagutikhainik piyumayainik. Maligutikhait ilimayut munagitjutikhainik, ikayugutikhainik ovalo titigakhimayut ikpinaktunik tuhagutikhainik piyaagani ayonaitumik akyagutikhainik umiakut akuiktuktainik.

Maligutikhait hanahimayut ilauplutik Munagiyit havainaktait tuhaktiyaagani ovalo ayonainahualugit ikayugutikhait havaktait tamaat Kavamatkut Nunavumi ovalo ikayuklugit Nunavumi nunait ovalo nunakatigiingit.

Tuhafaagumaguvit

takulugit:

Autlaktiligiyyit

Munagiyit

Niuviktiligiyyit,

Munagiyit ovalo

Katraktiligiyyit Ikayuktiit

Foning:

(867) 975-5437

Foninga Akiitut:

(888) 390-0111

Kagitauyakut:

sealift@gov.nu.ca

1. HIVULIIT TUHAKTAKHAT	1
PAKNAIYAKTUT HIVUNIKHAMUT	2
“Hunanik Nalungitukhauyunga?”	
a) Kakugu pilaaliniaktunga?	2
b) Hunanik akyalaaktunga?	2
c) Kanuk akililaaktatka akyagumayatka?	2
d) Kanuk puutulaaktatka ovalo kanuk akyalugit?	2
e) Kanuk akikaktut ovalo akililaaktatka?	3
f) Tutkuktuitjutikalaaktut niuviktatka?	3
g) Kanuk niuviktatka tikitpaktut?	4
h) Kanuk munagilaaktut nunani akyagutikhait?	4
i) Kanuk akigutikaniat?	4
j) Akililaakpingu akyagumayatka auyak?	4
2. PAKNAIYAGUTIT	5
“Huliniakpinga paknaiyalunga?”	
a) Ikipinaktut ublut ovalo takulaakviit	5
b) Inikhaliugutit akyaktakhat ovalo munagilugit tutkuktuitjutikhait	5
c) Munagilugit puuktuktakhait	6
d) Niuvigutikhait Niuviktakhat	6
e) Akiliktugutait akyaktiit kapaniit	7
f) Akyagutait niuviktatit umiaknut	7
g) Munagiyiit tikitpata akyakhimayut	8
h) Ihivgiugutait tikitiagagani	8
i) Hanalugit ahigukhimayut himautikhait	8
3. MUNAITJUTAIT ALIAHUGINGITAIT UMIALIGIYT	
KAPANIT-NALUNGILUGIT INMINIIGUTITIT	
PIHIMALUGIT TUHAGUTIKHAIT	9
4. IHIVGIUKLUGIT ILANGIT PITKUTIKHAIT	11
5. NAUNAIYAUTAIT AKIIT	23
PIHIMATJUTAIT NIUVIKHIMAYUT	25

1. HIVULIIT TUHAKTAKHAT

Hamna Maligutikhait hanahimayut ikayugiani naluhuyagutikhait kanuk ukiuk tamaat umiakut akyalikpaktut ovalo kanuk atulaaktut niuviktatit akyalaaktut nunanut nakuuyumik, kilamik ovalo akituvalaangitunik.

Kavamatkut Nunavumi (GN) aivakhimayut nutaamik akyagutikhainik angigutaimik umialigiyinik kapaniit. Angiyumik aalangutitihimaniaktut nakuuhyaagani ikayugutikhait. Kitkaniitut hapkoa ilangit:

- Katrakaliktut akyagiagani naunaiyakhimayumik inminiigutikhait ovalo tahapkoa akyaktut umialigiyit kapaniit.
- Nutaanik keelinikaliktut tutkuktuitjutikhait umialigiyit kapaniit. Anginikhaat akiligutikhait \$2,500mik akyagumayanik ovalo \$70,000mik akhaluutitut.
- Ataani akiliktugutikaliktutlu akyagiagani niuvkhimayut aalanguktut kihimi ukhukyuat akiit naunaktut. Umialigiyit kapaniit akilikitiniaktait ilanganik ilangit niuvkhimayut. Angigutait hapkoa pipkakhimayait GNkut mikhitinahualugit akyagutikhait akiit kingulimit katrakhainit.

Kihimi, ilakaliktut ihumagiyakhainik ukaktakhat atuniaguni umiak akyagutikhait katrakhait.

- Ikpigiyakhat ubluit kapaniit akyagutikhainik niuvktatit. Tamamik niuvkhimayut uhilikhimayut umianut malimata nunanut ovalo nunat niuvktait uhiyaniaktut, kingulikhimayut akyagutikhait ayokhagutigilauvamata ovalo angigutitilaitunakhiyat. Hunat qipiluktaulaqtut.
- Piyukhauyutit niuviktatit nakuuyumik puutukhimayukhat munagiyaagani hilamit, tamaitjutikhainit ovalo ahigutikhainit tamaat akyaktitlugit uhilikhimavimit nunanut. Nakuuyumik puutitiguni, niuvktatit tikiniaktut nakuuyumik.
- Piyaliuyutit atuqpiagtiniinik akililaqniinik tapkuat hunat, puuqtugaunii uhiuniilu piplugit tamaita akiligijaqamata, kihimik ihuaqhitnilaguvit akilikhaginiinik.

Munagitjutigiyat niuviktatit imaatut:

- Akuiktunagilutut;
- Akyaklugit umialigiyinut umiktinagu ubluit autlaniaktut;
- Puuktutialugit niuviktatit;
- Amulugit niuvktatit inminik ovaluniit kinamik munaginiaktumik;
- Ihivgiuklugit tikitpata ahigukhimayaagani niuviktatit.

Ovalo piyakhatit:

- Ukautilugit umialigiyit kapaniit kilamik aalangutiniakat akyagumayanik, ovalo
 - Akiliklugit kilamik niuviktatit puutigiyagani, akyagiagani ovalo tikitiagiagani.

Akuiktukafungilugit niuvktakhanik ovalo inminik tikihalaimat nunanut. Ilaukatauyukhauyutit ovalo munagilutit nakuuyumik tikitiagutikhainik.

Puigungilutit!

Umialigiyit kapaniit pilaaktut pitiaguvit munagiyakhanik.

1. PAKNAIYAKNAGILUTIT

Kilamik Paknaiyaklutit!

Puiguqtailutit ilaliutiniinik pivikhainik piyaqaqnii puuqtugaunii hunat uhiunikhainut (pivikhaqaqtitlugu 2 havaguhiknik).

Pilutit puutukhimayut ukumaitjutait ovalo anginikhaangit.

Ilangit niuvikhimayut inminik munagiyaayukhaunata.

a) Kakugu pilaaniaktunga?

Niuviguvit niglaganit kapaninit, piliklutit apigitjutikhainik ovalo pilutit akiligitikhainik iniktinagu Januarymi kailiktumi akyagutikhainik umialigiyit atuktangit.

Niuviguvit niuviktakhanik nutaamik ovaluniit akyaktakhat katitiktayukhaup at amigaitunit niuvikvinit, paknaiyaktukhauyutit inikat Novembermi aipaaniit ukiumit.

Ilangitlu naunaiyautait akiit, apigilutit titigakut ovaluniit kagitayyakut kakugu niuviktatit tikiniaktut umialigiyinut, uhiliktilaaktumik. Ilautilugit puuktugutikhait.

Apigilugit niuvikviit niuviktatit ukumaitjutait ovalo anginigitait puugutait, naunaiyautait ukumaitjutainik. Hamna akitutkiyauniaktuk niuviktanit.

b) Hunat akyalaaktatka?

Ilangit niuvikhimayut naunaiyakhimayut Kanatami Kavamatkunit aninaktut ovalo anialinaktut (HNS) ovalo nutaanik maligitikaktut titigagiagani hapkoa niuvikhimayut akyagiagani ovalo umiamilaagiagani. Umialigiyit kapaniit pilaaktut kaaganut akiligitikhainik munagiyaagani ovalo akyagiagani hapkoa.

c) Kanuk akililaaktut niuviktatka?

Kihimi ilihimaguvit atukilaaktutit niuvikvinit, akiliktakhatit niuviktatit umiakavimungautinagut uhiliktigiagani. Pilutit ublunik amigaitunik chekatit ovaluniit akiliktugutit niuviktatit ihuakhaktauyaagani.

Kinauyaligiyit makpigaat akiligitait kayuminiaktut, nakuukpat ilaukatautit kapaninit. Chekhat pilaaktut atauhimit malgunut ubluninik ihuakhagiagani kinauyaligiyinut, ihumagilugit ilakhait ublut niuvikviit piyaagani kinauyakhat ovalo autlaktiyaagani niuvktatit akyagiagani.

d) Kanuginiakpinga puutugutikhainik ovalo munagitjutikhainik?

Niuvikviit munagilaaktut puutugutikhainik niuviktanik kihimi nalunaitukhauyutit ayoigutainik kanuk niuviktatit munagiyaayukhat umiani ovalo umianit hinaanut umiakakvimut kanugitaakhait hilat. Ihumaalukuvit puutugutikhainik nakuuyumik, ihuakhatjavat akyagutikhainik.

GNkut pikaktut munagitjutikhainik ovalo puutugutikhainik katrakhainik NEASKut Akyakviit havakviini Valleyfield, Quebecmi puutugutait naamaktut akyagiagani maligitikhait akiligitaitlu. Pilaaktutitlu aalamik puutiligiyinik kapaninik kihimi nalungilutit havataliagiagani. Naunaiyaqlugit qagitayyaqaqvii tapkuat uhivaktut tuhagakhanut ahiinik uhiyaqvikhainik tapkuatlu puutuivaktut nanminilgit.

Niuviguvit niuviktakhanik aalani kapaninit, akituvalaalaituk NEASKut Akyaktiit havakviit ovaluniit aalanik kapaninit ililugit niuvikhimayut atauhimit puutugutikhainut.

Akiit puutugiagani akituyut, kihimi niuvikhimayut akyakata akyagutit puutigitainut. Ihivgiuklugit umiligiyit kapaniit

Akiliktuutit chekut hivuniitukhat pipkaiyaagani ihuakhagutikhait.

Munagilugit niuvktatit pilutit puututiahimayut akyagiagani ovalo hilat aalaulaamata.

Naluguvit, takulugit nalungit!

pikagiagani puutugutikhainik nunanut. Tapkuat piyakhaitit hunat attaquniqaqata mikhani 20 miitat kikagiktumik, tamna pilaqtuq “tungauhimayuq qiuqutauvaktut uhikha” (tamnaluniit LCL) uhiyakhag. Tapkununga tungauhimayuq qiuqutauvaktut uhikha uhiyakhag, qiuqutmiutaungitkaluaqtitlugu piyumalaqtat. Avatquhimakpat 20 miitat kikagiktumik taimatut pilagunaqhiyat tamna “tatahimayuq qiuqutauvaktut uhikhaq” (tamnaluniit FCL) akitunia akitiqiyaulaq.

e) Hunayut akiliktakhatka akyagiagani ovalo kanuk akiliniaktatka?

Hapkoa aalatkiitkut kitunut umiligiyit kapaniit akyakpaktut nunanut, kitumi katrakhaini ukiungani ovalo akiit umiligiyit ukhukhait. Tapkuat uhivaktut nanminilgit hatqumiqniaqtai tuhaqtakhat qagitauyaqaqvikmingni tapkuat akitunii taphumunga ukiup ilanganut. Takulugit Nakataani 4 ukunani Naunaipkutaqni Maliktakhani takunahuaqlugit naliak uhivaktut nanminilgit kanturaktitauhimayut tapkunangat Kavamatkut Nunavutmi piqaqtitiniqmun kivgaqtuiniqmik nunaphiknut.

Akilitugutikhait pihimayut tamamik nunanut atukhutik kinauyaliugutait ukumaitjutainik. Kinauyaliugutait ukumaitjutait 1,000kg ovaluniit 2.5 cubic metres inikhait.

Ikpinkatuk naunaiyaklutit akiit akyaktakhat atuklutit ukumaitjutaikhait niuviktat ovaluni cubic metres akyaktakhat. Umialigiyit kapaniit akiliktiniaktut akitutkiyainik talvanga malguniit akitugutainik.

Umialigiyit kapaniit pilaitut akyalaagiagani niuviktatit akiliktaungitkumik tamaat hivulimi. Ihivgiuklugit umialigiyit naunaiyagiagani akilitugutikhait. Atugutait kinauyaligiyit makpigaat angiktaukpata, kayumitkiyat akiliktuutait. Pipkailutit akiliniaguvit chekut ovaluniit kinauyaligiyikut ublunik.

Ihumagilugit tamamik pilaaktut ovalo piyakhait tutkuktuihimayukhat mikhaanut, Ilaa, niuvikhimayut nuutititaulikata niuvikvimit umialigiyit kapaniinut.

f) Tutkuktuitjutikaktukhat niuviktatka?

Pikaktut angitkiyainik tutkuktuitjutikhainik katraktiligiyit akyaktunut¹ nutaami GNkut katrakhaini. Hapkoa: \$2,500 atuhik niuvikhimayut ovaluniit ilanga akyaktakhat. Akyanahuaguvit akhaluutimik, kapaniit tutkuktuitjutiat \$3.50/kg ukumaitjutait mikhaanut mikitkiyait anginikhaanga akia ahiguktaukpat, akia akhaluutit ovaluniit \$70,000.

Kihimi, umialigiyit kapaniit akiliniaktut kinauyakhainik ahigutigumik ovaluniit tamaigumik niuvikhimayatit pigumiut Montrealmi, Churchillmi ovaluniit Hay Rivermi ovaluniit akyaktinagu hinaanut nunani.

Nutaat Nalungitakhat: Atugutikhait Akyagutikhait Kiukutait (“Seacan”)

Atugaagami akyagutikhait kiukutait mikhitilaaktut akiit, kihimi munagiyiit pikakata tamamik nunani, tatatinahuaktakhat kiukutait. Atauhik pilaaktuk ilaukatigiilutit aalamut Inumut ovaluniit ilakatigiinut ilitakatigiigiagani niuviktakhi akituvalaagiyaagani. .

Kapaniit akyaktut akiit aalatkiitut kiukutikhait. Akianiaktut akyagiagani kiukut, kihimi akikaniaktut atugutikhait ovalo utiktigutikhait. Kapaniit akiliktivaktut utiktingitkuni umiamut akyaktainut. Pihimaguni kiukutit aipaaganut auyamut akiliktakhaniaktu \$1,000mik, ovalo akia atugutait kiukutit ovalo utiktigutikhait, atauhimik kapani, aatjikutiginiaktait.

Ihuakhilaa niuviguvit kiukutikhanik, ilaa tutkuktivikhanik naamaniakat hivunikhani. Atuhimayut kiukutit aalatkiinik akikaktut, kihimi kitkaniitut \$2,500 akyagumik Montrealmut. Niuviniaguvit, anginikhaangit 20’ takitjutait ovalo akhaluutimut unguvalaaktut umiamit hinaanut. Niuviklutit naluyaunitumit niuvikvimit kiukutinik imalaitunik ovalo ukuangit kiluutalaaktut ovalo umikhimayutl

Atugiagani kiukutinik akituyutut piyuugaluit, akiliktulaitutit puutugutikhainik. Ilaa, akyaguvit 20 cubic metres niuviktanik, puuktugutikhait inminik akikaktut \$2,500mik, iliniamiyat ukumaitjutait akiit.

¹ Ukaktangit Umiligiyit kapaniit.

PAKNAIYAKNAGILUTIT

Ahigukat ovaluniit tamaikpat nunani ovaluniit kitkanit niuvikviit ovalo uhiivikhait, munagitjutikangitut. Ihumagyukhauyutit pilutit tutkuktuitjutikhainik tunilaaktait umialigiyyit kapaniit munagiyaagani ahigukhimayut ovaluniit tamaihimayut, ilaa, niuvikhimayut akitukpata ovaluniit ikpinakata.

g) Kanuk niuvikhimayut piniaktavut?

Atuqniqaqpiatuq nunaphikniittaqni tapkuat piyakhatit tikitpata naunaiyagiaqniagaktik tapkuat puuqhimayut ahiguqhimayakhaita sainiqlugitlu titigaqtai (uhigiyaunii) tapkuat piyakhatit tikititauyanginik. Humutliqak pityutiqaqlutit tahamaniilaitkuvit, aalamik Inumik nalungitat atiktuilaaktuk niuvihimayut tikitiaktut. Taamna Inuk nalungitukhak ihivgiugutikhainik niuvikhimayut atiktinaguit niuvkhimayut ovalo munagilugit akyagutikhait nunani uhiiyakviinit.

h) Kanuk munagilaaktunga nunani akyagutikhainik?

Pilaaktait niuvikhimayatit hinaanit, kiukutait mikiyuukpata ililaagumik akhaluutitut. Kiukutit angiyuukpata, akyaktilaaktut. Tamna uhiyuq ihuaqhailaq agyaqnikhanut, kihimik akiqaqniaqtuq.

i) Kanuk akikaniaktut?

Ikpinaaktuk naunaiyaklugit akiligutikhait ovalo ilaupkailugit tamamik ilangit akyagutikhait niuvikvinit namut niuviktatit piyumayatit nunanut. Kinguani hamna Maligutikhait, pikaktut titigagutikhait atulaaktut ihumaliguvit akuiktugutikhanik.

j) Akililaakpinga akyagutikhainik niuvktamnik auyak?

Inikhimaguni akiligutikhait naunaiyautait, naluhuiktukhauyutit akililaagiagani niuvigutikhait ovalo akyagutikhait niuvigumayatit. Tamaat naunaiyautaa angivalaakat munagiyaani ovalo akiliktugutikhait ihuakhakhimaitpat niuvikvinit, ilangit kimalakat akuiktuktanit? Akuiktuktat akililaitpata auyak, munagilugit atukigutikhanik ovaluniit atugutikhainik kinauyaligiyyit makpigaat ovaluniit ililugit kinauyat mikhaanut akiit munagitjutikhait aipaanganut auyakmi.

Puiguqtailugu
naunaiyainiq!

Paknaiyakhimalutit,
hanalutit
naunaiyautikhainik
akiit!

2. PAKNAIYAKTAKTATIT

Angikhimaliguvit atuniaktatit akyagutikhait, pihimayukhauyutit angikhimalutit tamamik ihuaktumik akuiktugutikhanik ovalo ukautifaalugit Inuit ilauyut. Hamani ilangani Maligutikhait hanahimayut ikayugiani nakuuyumik akuikgutikhait, puutugutikhait, umiakut akyagutikhait ovalo pilaagiagani niuviktatit atuklugit ukiuk tamaat akyagutikhait.

Uktulutit, pilaakat, naunaiyautait fonikut angigutainik sukaturkut ovaluniit kagitauyakut, ilaa, titigakhimayaagani kanuginiaktut. Aatjikiingitpata, fonifaalugit kilamik ovalo nalunaiyaklugit kitut naamaktut angigutigihimayavut.

a) Ikipinaktut ubluit ovalo takuyakhat naunaiyautait

Amulaaktut titigait iluani Maligutikhait inikaktut titigagutikhainik tamamik atiit, ubluit, foniit, sukaturkut ovalo kagitauyakut takuyakhat tuhagutikhait. Pihimalugit tamailaivini ihivgiukatagiagani ubluit atugutikhait.

Akyanahuaguvit niuviktanik amigaitunit niuvikvinit, atuklugit aalatkiinik titiganik tamamik niuvikviit, ilaa tuhagutikhait himuktingitaaganik.

b) Ihuaqhvigiqnia inikhanik uhiuyukhaq ihuaqhitniklutitlu nauttiumatikhanik

Hivuanu aqiuqtuinihaqlutit ihuaqhainiahaqlutitlu puuqtuiyukhamik inikhaqhiyaqaqtat umiakkuqvikha atugumayaqni nunaphiknut. Ilaa nunaliyut pivakmata qanutnuaq umiaqpaknik ukiuq tamaat tapkunangat Kavamatkut Nunavutmi katuraktitai uhiyukhat. Piyaaqatutit inikhaqattiaqniaqmangat. Kihimik, amihuuniqhat nunaliyut kivgaqtugauyut atauhiungittumik uhiyukhanit. Ayuqnalimaittunaqhiyuq inukhaqhiyangani tapkunangat ahiini uhiyukhamik. Piyukhauyutit naunaiqtuqnianik tamna uhiyukhaq qagitauyaqaqvianik tuhaqtakhanut aulavikhanik umiaqpak.

Atuklugit tuhagutikhait naunaiyautait titigakhimayatit ilangani Maligutikhait munagihimayatit inikhainik akyaktakhat. Kapaniit naluhuigumaniaktut:

- Hunat akyaktakhatit
- Kanuk ukumaitjutikaktut
- Kafinik inikhakaniakat
- Kanuk akikakat

Ukautiniaktaatit inikhakagiagani ovalo inikhaitpat, aalamik umiakagiagani akyaktukhanik. Inikhakakat, tuniniaktaatit **naunaiyautainik akyagutikhait** pihimayakhatit tuniyaagani niuvikvinit ovalo (aalaukpat niuvikvinit) puuktiligiyit kapaniinutlu. Una nappaa atiliuqtuqlu, tamnalu kinguliqpaamik tugaqvikha piyalik minguaqhimaluni aqiuqtuaqni tamna uhiuliqtaunia ihuaqhihimayakhanik titigaqtaulunilu taphuma umiaqpaup uhigiyakhainut.

Kapaniit ukaniaktut akiinik akyaktakhat ovalo kakugu akilikhtakhanik umialigiyinut. Tutuktuittutikangitkuvit kapaninut, akyalaitait niuvkhimayatit kihimi pitaagumik akiligutikhainik umiat autlaaktinagit.

Naluhuiguni akuiktakhimayat niuvikvinit ovalo nalungitkuvit ukumaitjutait ovalo angitjutait, foniktakhatit umialigiyit kapaniit ukautigiagani aalangajutait. Hamna

Pihimalutit nakuuyunik titigakhimayunik Naunaiyautainik ikpinaktut tuhagutikhait.

Foniklutit ovalo munagiyaagani Inikhait kilamik!

Pihimalugit inikhait namait.

Tamna inikhaata nappaa, atiliuqtukhaq² tamnalu tugaqvikha piyalgit TAMAITA takukhaulutik aqiuqtuaqni!

²Atiliuqtukhaq tamna inuk, inuit tamnaluniit timiuyuq tapkununga hunamut tikitviuyuq tugaqviuyuqluniit.

aalangulaaktuk akiliktakhanik, ihivgiuktakhatit kilamik naunaiyautait.

Inikhainik ihuakhaktaaguvit umialigiyinut ovalo akyangitkuvit niuviktanik, umialigiyit kapaniit tuniyaulaaktut akiligutikhainik, taihimayut uhikangitut akyagutikhat, inikhait atungitpata. Ilaani, ukaktauhimakpata kilamik niuviktatit akyaktaulaiktut, hamna akiit akiliktikalaitut kihimi nutkaktiguni akuiktukhimayut ovalo ukangitkuni umialigiyit kapaniit, tuyuniaktaatit akiliktugutikhainik tamaitjutainik busniinut.

c) Munagitjutikhait Puuktugutikhait

Pihimaguvit kihimik pitaqviyuumit puuqtuiyikhaqnik, piyaqaqtutit unniqtutiaqhmaniinik tapkunangat nanminiliknit puuqtuiyukhamik aqiuqtuaqnik.

Puigungilutit, piyukhauyutit foniklugit kapaniit iniktiguni tuhagutikhait niuvikvinit naunaiyautait akyaktakhat aalanguyaagani.

Ukumaikiyauniagunakhuyut ovaluniit ukitkiyaulilunik, angitkiyauniagunakhuyut ovaluniit akyaktauniagunakhuyut amigaitunik puuktugutikhainik. Ilaa, ikpinaktuk iniktiklugit naunaiyautait puuktukhimayut kapaniit pihimaligumik amigaitunik niuvikvinit iluanungaktukhat atauhimit kiukutimut ovaluniit puuktigutikhainut.

Piyukhauyutit tuhagutikhait tuniyakhat niuvikvimut ovalo tuhaktilugit tamaat.

**Puiguktailutit
iniktiklugit
Tamamik
titigagutikhait**

Puigungilutit!

- Tuhaktitakhatit akyaktukhat aalangukhimayut ukumaitjutait ovaluniit angitjutait.
- Akiliktilaaktutit inikhainut atungitpata akyaktit tuhaktitaungitpata nakuuyumik.

d) Niuvigutait niuviktakhat

Foniktinatit, sukatukut ovaluniit kagitauyakut akuiktugutainik niuviktakhat, piyukhauyutit aatjikutiliulugit titigagutait naunaiyaganik. Hamna pikagunakhuyut naunaiyautainik naamait, akuiktugutait kayumikhilugit. Pikaktukhak "akuiktuklugit hamani" ubluit ovalo piyakhait niukviviit akyaklugit niuvikhimayut akyakvikhainut umianut autlaktinagit nunanut. Pihimayukhauyutitlu naunaiyautait naamait umialigiyit kapaniit ovalo naunaiyautait puuktiligiyit kapaniit niuvikviit puuktulimaitpata ilinut.

Naunaiyaqlugu tamna pitaqviyuq puuqtuiniagiakhanik piyakhaqnik illaliutiniamangatu akikhanut tamnaluniit tuyukaphukniagiakhaita piyumayaqnik tapkununga nanminiliknut uhiyukhaqtaqnut piyakhaqnik.

Pilutit aalangungitut ovalo niuviktatit tikiniaktut umiaknut ovaluniit puuktiligiyit kapaniinut kilamik.

Pilutit akiligutikhainik ovalo pilutit tuyuklugit chekhait kilamik. **Pihimalutit naunaiyautait tuhagutikhainik akuiktuktatit - hamna niuvigutait naamagulaaktut, akuiktukhimayut naamait ovaluniit autlaagutait naamait.** Titigaklugit.

e) Akiliktugutikhait Umialigiyit kapaniit³

Akiligtugutikhait
pihimayukhat
autlaaktinagit.

Angkhiimaguvit kinauyaligiyit makpigaat maligtugutikhait umialigiyit kapaniit, piyukhauyutit akiliklugit umiat autlaaktinagit niuvikhiymanik. Akiliktaungitkumik, akyalaitut niuviktanik umiakut.

Ukautiniaktaatit kanuk akiliktaulaaktut naamagutainik, kakugu ovalo nani akililaaktut.

f) Kanuk niuviktatit umiamungalaat

Piyukhauyutit niuvikviit ilaayukhat akyagutait akiit umiamut akiinut niuviktani. Niukviit ilaayumangitpat akyagutikhainik, apigiyukhauyutit atiinik ovalo ilaulugit takuyakhat akhaluutiligiyit kapaniit pilaagiani akikhainik. Uhiyakviit titigakviit tamamik kapaniit hapkoa:

NEASmi (Montrealmi) hamna:
950 Cadieux Blvd.
Uhiyakvia Valleyfieldmi
Valleyfield, QC, J6T 6L4
Foninga: 888 908 0000

NSSImi (Montrealmii) hamna:
6565 Hebert Blvd.
Ste. Catherine, QC, J5C 1B5
Foninga: 450 635 7700/866 732 5438

NTCLmi (Kivalliq Churchillmi) Hamna:
200 Kelsey Blvd.
Rail Crossing CGR-8917
Churchill, MB R0B 0E0
Foninga: 204 675 2040

Winnipegmi akyakviit:
Harris Transport Ltd
Unit 20 - 555 Hervo Street
Winnipeg, MB R3T 3L0
Foning: (204) 293-8114 akyagutikhait tuhaktigumaguvit
(8:30mit-4:30mut)

NTCLmi (Kitikmeot Hay Rivermi) Hamna:
42003 Mackenzie Highway
Hay River, NT, X0E 0R9
Foninga: 877 770 NTCL

Piyukhauyutit umiktigutait ublut ikpinagiyauniaktut ovalo maliklugit niuviktinut akuiktuguvit akyaktauniaktut naamaktumik. Akyaguni avataanut umigutaini, pilaitunakhiyut ilaa, niuviktatit nunanut uhilitaakhimamata umiamut ovalo niuvikhiymayut pilaimata ihuinaalaamata uhiyaagutikhait.

³ Ukautaivaktut "akyaktiit". Nalungitlutit: pilaaktut kinauyaligiyit makpigaanik, kihimi keelinikaktut anginikhaangit atukilaaktut.

Nalungitpigut
umiktigutait
Ubluit
autlaaniagutainik?

Naluguvit takulugit
akyaktukhat.

Tikuaktuklugit kina
munaginiaktut
Niuviktanik tikitpata
nunanut
talvaniilaikuvit.

Puigungilutit!

Pivikhaliuyutit 10 uplunik tunihiniqmik utiqviuyukhanut hilataani ahiguqhimayunut tamnalu 30 uplunik tuhaqhittiniqmik takukhaungittunut ahiquinik.

Hilataani ahiquit piyalgit titigaqlugit talvunga uhiuyut titigaqtainut sainiqtaulunilu uhiyuyumit.

g) Ihuakhalugit pilaaktukhat niuviktanik tikitpata

Ikpınaktuk talvaniitukhauyutit pigiani niuviktatit tikitpata nunanut. Kihimi talvaniilaitkuvit, ihuakhalugit kina nalungitat, ilaani ilakatigit, pilaaktut ovalo atiktuiluni niuvikhimayut ilinut. Ukautiyakhat umialigiyit kapaniit ihuakhakhimaguvit kinamik atiktuilaaktut ilinut. Tamna uhiyukhaq nanminilik piyaqaqtuq atiliuqnianik ayyukkuta tapkuat uhiunikhainut titiqat (uhiyakhat) takukhaupkaqniinik tapkuat piyakhat tuniyaugaluagiakhainik tugaqviuyumut.

h) Naunaiyaqni nakuuyumik tikittakhai

Piyaqaqtutit naunaiyaqniinik malguiqlugu tapkuat piyakhatit tikitqaqtitlugit. Pivikhaqaqtutit 10 uplunik uqautiniinik tapkuat nanminilgit hilatainik ahiquinik tapkuat puugiyayut tamnalu 30 uplunik uqautiniinik takukhaungittunik ahiquinik tapkuninga takuyaulimaittunik utaqilugit tapkuat puugiyayut angmaqqaqtitlugit. Nakuuniqhaq qayagilugit naunaiyaqniinik tapkuat piyakhatit sainiqniahaqlugit agyaqtauyukhat. Qiniqtukhauyutit alikhimanikhainik angmaqhimanikhainikluniit puuqtuqhimanii, tamnalu tungavigiya kataktithimayakha. (Naunaiyaqlugu qiligitai, tungavii tiqitquini napayut ahiguqhimayakhaita tamnalu/tamnaluniit qahungayuqagiakhainikluniit ilakunguqhimayakhainikluniit kikiat qipiuqtagitluniit. Naunaiyaqtakhatluttauq imaqlut kinihimayakhainik maqihimayakhainikluniit iluligiyai naunaiyaqlugit ataita tiqitqui tungaviita kipitviuhimayakhainik). Ilvitluniit, tamnaluniit piyungnaqtit tuniyauyanganik piyakhaqnik, takuguphi ahiquinik taimaittunik titigaqtakhauyut tapkunani uhiuniinut titigaitnut. Ayuqnaitpat, piksaluqlugit, tamna piyaqalaqmat kitunutliqak utiqviunahuaqniinut. Tapkuat hunat tuyuutayut tungaviliqhimaitpata puuqhimaitpataluniit, tahapkuavaluit akhaluutit angitqiyatluniit akhaluutit, naunaiyattiaqtakhagiyatit ahiquqagiakhai – tahapkuavaluit qittukaqniit, tukhukhimaniit, napaqta, tagiyautailu hanigani, hiqigagipkutai ahiilu hunat – tikitniani maniqamukpat tungaviuyumutluniit iliuqaqvikmun.

i) Pinahuaqniq utiqviuyukhamik tukhiqniq

Ahiguqhimaniqaqat tamna tungavia, pivikhaqaqtutit 30 uplunik iniqtiqniinik naunaiyainiq takukhaungittunik ahiquinik. Taimaitut ahiquit pihimalat imaqlut, angmaqhimaniqnit, maqiniqnitluniit hikuliat, havigaliit puunguyutluniit.

Ahiguqhimayuqaqat, piyukhauyutit tuhaqhinaqilugit tapkuat uhiyuyut nanminilgit piqaqtitlugitluniit unniqtugutainik tapkuat ahiquit. Ayuqnaitpan, piksaluqlugit takukhautitlugit ahiguqhimayunik hunanik piqaqtitlugitluniit mikhauhimayunik akituniinik himmauhiqnikhainut tapkuat ahiguqhimayut piyakhat.

Tapkuat tungavigiyai ahiguqhimakpata agyaqtauniinut, naunaiyaqnaqitakhagiyatit tapkuat iluligiyai piksaluqlugitluniit takukhautitlugit ahiquit. Taimatuttauq qulaani, piqaqtitlugit mikhauhimayunik akituniinik himmauhiqniinik.

Ukautauguvit umialigiyit kapaniinut niuviktatit ilihimaniaktut umiaknut ovalo tikingitpata, ihivgiuktakhatit umialigiyit kapaniit, ilaa kinguvagiagani aipaanut umiamut ovaluniit akyaktauliktut aalamut tikiniaktut nunanut. Hamna pinahuangitpat, kilamik titigaktukhauyutit utiktigutikhainik tamaat akiinut niuvikhimayunik, akiit akyagutikhait ovalo ukautitlugit kapaniit munagitjutikaktut akyaklutik niuvikhimayut ilinut auyami.

3. MUNAGITJUTIKHAIIT ANGIUTINGITUT UMIALIGIYIT KAPANIIT

Angikatiigiilimaiguviit umialigiyyit kapaniit akilikhtakhainik ahigukhimayainik ovaluniit tamaiyainik akyaktakhait, *tamailaaktutit inminiigutikhanik utiktiyumayanik mikhaanut avataani atuhimi ukiumi*. Munagiyumaguni inminiigutitit utiktiyukhanik mikhaanut umialigiyyit kapaniit, akigaktuktakhatit mikhaanut umialigiyyi kapaniit iluani atauhik ukiumi ubluani niuviktatit tikitjutikhaini. Niuviktatit akyaktaungitpata akigaktuktukhauyutit iluani atauhik ukiumi ublua akyaktakhait tikitukhautainik.

Avataani 30ni ubluni, angigutingitkuvit umialigiyyit kapaniit akiligutikhainik, takullaaktutit GNkut Autaktiligiyit Havakti pinahualugit tuhagutikhainik mikhaanut pilaaktatit aalatkiit. (Takulvikhait tuhagutikhait takulaaktut kaagani Maligutikhait.)

Pikagalualutit tutkuktuiyyit akyaktakhanik, kihimi tutkuktuiyyit kapaniit angiktinagit akilikhtugutikhainik utiktiyumayat ovalo tunilutik makpigaanik naunaiyakhimayut tutkuktuiyyit kapaniit munaginiaktait utiktigutainik mikhaanut akyaktunit, munagitjutigiyat tunilugit tuhagutikhainik utiktiyumayainik umialigiyyit kapaniit ovalo pililutit akigaktugutikhainik iluani ukiumi.

Puigungilutit

Pikaktutit *atauhimik ukiumik* ubluanik
Akyaktakhait
tunitinagit
akigaktugutikhait.

NALUNGITAKHAK INMINIIGUTITIT

Taiguaktakhatit nakuuyumik katrakhait akyaktukhat ataani llangani 4. Hamna makpigaak ukakhimayut hunat umialigiyyit kapaniit piyukhat akyaklugit niuvikhimayait nakuuyumik ovalo akyaklugit kilamik. Ukakhimayutlu hulilaaktutit atutiagiagani ukiuk tamaat akyaugutikhait angigutait.

Pihimalugit TAKUYAKHAT TUHAGUTIKHAIIT

Umialigiyyit Kapaniit

Nunavumi Kivataani Ukiuktaktumi Umialigiyyit (NEAS)
Foninga: 877 225 6327
Sukatukut: 514 523 7875
Kagitauyakut: neas@qiniq.com
Kagitauyakut Takulvia: www.neas.ca

Nunavumi Umiakatiligiyit ovalo Akyaktiligiyit Timinga (NSSI)
Foninga: 866 SEA LIFT
Sukatukut: 450 635 5126
Kagitauyakut: info@transarctik.desgagnes.com
Kagitauyakut Takulvia: www.arcticsealift.com

Ukiuktaktumi Autlaaktiligiyit Kapaniit (NTCL)
Foninga: 867 874 5100
Sukatukut: 867 874 5103
Kagitauyakut: ntcl@ntcl.com
Kagitauyakut Takulvia: www.ntcl.com

Puuqtuqniit

NEAS Cargo Service Centre
Foniga: 866 908 0807
Sukatukut: 450 377 1316
Kagitauyaktut Takulvia: www.neas.ca

Kavamatkut Nunavumi

Autalaaktiligiyit Havakti
Niuviktiligiyit, ihuakhaiyit ovalo Katraktiligiyit Ikayuktiit
Munagiyit Nunani ovalo Kavamaligiyit Ikayuktiit
Foniga: 867 975-5437 / 888 390-0111 (akiituk)
Sukatukut: 867 975-5450
Kagitauyakut: sealift@gov.nu.ca

4. IHIVGIUKLUTIT ILANGIT PITKUTIKHAIT

Munagiyit Nunani ovalo Kavamaligiyyit Ikeyuktit

Munagiyit Nunani ovalo Kavamaligiyyit Ikeyuktit hanahimayut kagitauyakut takulaaktunik ilaupkailaaktut aalanut umialigiyyit kapaniit ovalo ikayugutigilaat tuhagutikhait ovalo ilaulaaktut aalanut kapainut ovalo kavamatkut pitkutikhaini.

Ihivgiukataktakhatit ukiuk tamaat hamna kagitauyakut takulvikhait ihuakhakatauniamat ovalo nutaanik tuhagutikhainik ilakataniamata ilangani Apigikatainaktut. Hamna ilanga angiliniaktuk kilamik.

Kagitauyakut Takulvia: www.gov.nu.ca/sealift/

Uhiyuyut

Tahapkuat titiqat atuqtakhanut takukhautituyut naliat uhiyuyut tuniyauhmaniinik kanturagutunik tapkunangat Kavamatkut Nunavutmi kivgaqtuqnikhainut atuni nunaliyut. NEAS, NSSI tapkuatlu NTCL pilat kivgaqtuqniinik nunaliyut alagiplugit tahapkuat kanturaktitayut tapkununga Kavamatkut Nunavutmi. Amihut nunaliyut kivgaqtugayut malguknit pingahunitluniit uhiyuyunit. Takulugit tapkuat uhiyuyunut qagitauyaqaqvii tuhaqpaligakhanut. Atugiaqaqpiqut uplukhai tahapkuavaluit inikhaligahuaqniinut upluit, aulavikhait uplut tapkuatlu tikitvikhait uplut ahiangulaqtut. Naunaiqtuqlugit tapkuat uhiyuyut nanminiq nutauniqhanut tuhaqtakhanut.

Nunat

Katraktiligiyit

Ikipiarjuq	Nunavut Eastern Arctic Shipping Inc. (NEAS)
Arviat	Northern Transportation Company Limited (NTCL) - Ikeyuktauvaktut Churchillmit
Arviat	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc. - Ikeyuktauvaktut Montrealmit
Kamanituaq	Northern Transportation Company Limited (NTCL) - Ikeyuktauvaktut Churchillmit
Kamanituaq	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc. - Ikeyuktauvaktut Montrealmit
Kingauk	Northern Transportation Company Limited (NTCL)
Ikaluktutiak	Northern Transportation Company Limited (NTCL)
Kinngait	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc.
Igluligaarjuq	Northern Transportation Company Limited (NTCL) - Ikeyuktauvaktut Churchillmit
Igluligaarjuq	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc. - Ikeyuktauvaktut Montrealmit
Kangiktugaapiq	Nunavut Eastern Arctic Shipping Inc. (NEAS)
Salliq	Northern Transportation Company Limited (NTCL) - Ikeyuktauvaktut Churchillmit
Salliq	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc. - Ikeyuktauvaktut Montrealmit
Ukhuktuuq	Northern Transportation Company Limited (NTCL)
Ausuituq	Nunavut Eastern Arctic Shipping Inc. (NEAS)
Sanigayaq	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc.
Igloolik	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc.
Iqaluit	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc.

IHVIGIUKLUTIT ILANGIT PITKUTIKHAIT

Nunat

Katraktiligiyit

Kimmirut	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc.
Kugaaruk	Canadian Coast Guard (CCG) - Ikayuktauvaktut Nanisivikmit
Kugaaruk (Nanisivikmut)	Nunavut Eastern Arctic Shipping Inc. (NEAS)
Kugluktuk	Northern Transportation Company Limited (NTCL)
Nanisivik	Nunavut Eastern Arctic Shipping Inc. (NEAS)
Pangnirtung	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc.
Mitimataliq	Nunavut Eastern Arctic Shipping Inc. (NEAS)
Qikiqtarjuaq	Nunavut Eastern Arctic Shipping Inc. (NEAS)
Kangiklinik	Northern Transportation Company Limited (NTCL) - Ikayuktauvaktut Churchillmit
Kangiklinik	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc. - Ikayuktauvaktut Montrealmit
Naujaat	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc.
Naujaat	Nunavut Eastern Arctic Shipping Inc. (NEAS)
Sanikiluaq	Northern Transportation Company Limited (NTCL) - Ikayuktauvaktut Churchillmit
Sanikiluaq	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc. - Ikayuktauvaktut Montrealmit
Taloyoak, Umingmaktok	Northern Transportation Company Limited (NTCL)
Umingmaktok	Northern Transportation Company Limited (NTCL)
Tikigarjuaq	Northern Transportation Company Limited (NTCL) - Ikayuktauvaktut Churchillmit
Tikigarjuaq	Nunavut Sealink & Supply (NSSI) Inc. - Ikayuktauvaktut Montrealmit

Akiliktukhat Naunaiyautait

Akiliktukhat naunaiyautait kinauyaliugutaini tones tamamik nunanut ilihimayut ukiuk tamaat katrakhami. Kihmi, aalangulaaktut kanugitaakhait ukhukyuat atuktangit. Ublumi akiliktukhat naunaiyautait, takulugit umialigiyinut akyaktakhat nunanut.

Ilangit akiliktugutikhait naunaiyautait atulaaktut hapkoa:

- Kiukutit (kananamut ovaq nigjaganut ovalo akiliktakhat pihimayuni kiukutit aipaaganut auyamut)
- Utiktilaaktut
- Ihuakhalaaktut akyaktakhat
- Ikakuuviit
- Imaitut katakyuit ovalo puugutait
- Akhaluutit akyaktut nigjaganut
- Hanianut akyaktakhat

HNS⁴ Naunaiyautait niuvikhimayut ihumagiyauyut aninaktuliit. Akyagutait munagiyauyut Kanatami Kavamatkunit. Atugutait naunaiyautait ilihimayut avaliitut. Apigiyakhatit umialigiyit kapaniit akyaktut nunanut. Nalungilutit ilangit HNS niuvikhimayut ihumagiyaungit aninaktut akyagumik mikiyunut puuktugutainik. Ilaa, atauhik halumaktugit aninangituk kihimi amigaitkumik 100nik akyagumik, ihumagiyauyut aninaktuliit akyaktakhat.

⁴ HNS Ukaktut Aninkut ovalo Anikhaalaitunik Pikaktut.

Nalungilutit nutaanik naunaiyautikaktut kagaktaktut. Ukakatigiyakhatit akyagutikhait kapaninut akyaktunut.

Katragutait Akyaktukhat

Una Ilanga titigaqhimayuq tapkuat tamaitnut qanugitniinik tapkuat uhiyuyut pihimayut Kavamatkut Nunavutmi kanturagutainik (kihimiuyut). Hamna ikpinaktuk makpigaak nutaaguyuk ukiuk tamaat akyakatagutikhait ovalo ilihimayut inminiigutikhait ovalo munagitjutikhait ovalo tahapkoa akyaktiligiyit. Nalungitakhat hamna makpigaak.

KATRAKNUT MALIGUTIKHAIT AKYAKTUT

Hamna katrakhat tunihimayut inminiigutitit ovalo munagitjutitit.
Hamna katrakhat keelinigutiginiaktait akigaktuyit munagitjutait akyaktut.
Taiguatjavutit nakuuyumik.

Haguemi-Visbykut Maligutait imani akyaktut niuvihimayunik atulaitut hamani katrakhaini.

Hamna katrakhat munagiyaulaitut akiliktugutainut atuniaktainik.

Inuit ilaukatauyut hamunga katrakmut

1. Hamna katrami atuniaktuk Inumut atiktauhimayut umiat akyaktut titigakhimayuni, kinakiak Inuk niuvikhimayait akyaktakhat titigakhimayut makpigaani ovalo piniaktuk akyaktainik titigakhimayut makpigaami akyakvikhainit. Hamani katrami tamamik tahapkoa Inuit taiyauvaktut Akyaktit. Hamna katrak atuniaktuk umialigiyit kapaniit, hamna taivaktuk Akyaktiligiyit.

Kanugitut niuvikhimayut ataaniiniaktut hamani katrakhaini

2. Hamani katrakmi:
 - a) “Akyaktakhat” ukaktut niuvikhimayut tunihimayait niuvikvinit akyaktimut ovalo niuvikhimayut pihimayut akyaktakhait akyaktiit ihiiyakiivinit akyaktakhainut titigakhimayainik Angigutaanut. Akyaktakhat ilauyut aalanit akyaktakhat ovalo inminik akyaktakhat;
 - b) “Aalanit Akyaktakhat” ukaktut niuvikhimayut pihimayut akyaktakhat ovalo akyaktakhait akyaktiit kitkanit nani Nunait ataaniitut hamna Angigutaanut;
 - c) “Inminik Akyaktakhat” ukaktut niuvikhimayut pihimayut akyaktakhat ovalo akyaktakhait akyaktiit nunanit Nunat iluaniitut hamani Angigutaanut akyaktiit uhiivikhainut;
 - d) Akyaktakhat ilaungitut: umayut ovaluniit koliliit, kipliktut, piniktutlu uyagait ovaluniit akituyut akyaktakhat kihimi titigakpagu ovalo angikagu akyaktiit.

Hunat Niuvikviit nalungitakhait akyaktakhait akyaktautinagit:

3. Niuvikviit takuyakhait akyaktiit ovalo paknaiyaklugit inikhait akyaktakhat.
4. Niuvikviit tuniyukhat akyaktimut tuhagutikhait apigiyait titigakviinut makpigaat.
5. Akyakti ukaktaagumi Niuvikvimut inikhainik akyaktakhait paknaiyakhimaliktut, Niuvikviit akiliktakhait akiit akyaktit akiliktiniaktait akyagumik akyaktakhainik angiktinagit akyalaaktait akyaktakhat. Hamna katrakmi, hamna akiit taivaktut “akilikhimayut akyaktakhat.” Niuvikviit utakiyumagumik akiligutikhainik, niuvikviit uktuktukhat tutkuktuitjutikhainik kinauyanik. Akyakti anginiaktuk inminik tunilugit utakilaaktut akiliktugutikhait akyaktakhat ovalo kanuk akiliktuniaktait.

IHVIGIUKLUTIT ILANGIT PITKUTIKHAIT

Akyakti angikhimayut akyaklugit akyagutikhait Kavamatkut Nunavumi taimaatut akiliktugutainut.

6. Angitjutait ovaluniit ukumaitjutait akyaktakhat tikitpata akyanahuat uhiiyakvianut aalangupat angitigutait ovaluniit ukumaitjutait tunihimayait niuvikviit titigakhimayainit, akyaktit apigilaaktut niuvikvimit akiliklutik ihuakhagutikhainik. Aalangutait angitjutait ovaluniit ukumaitjutait akyaktiit uhilimaitpagit naamaktumik ovaluniit unguvaktiilaakat aalanik uhiyakhainik, akyaktit piniaktut inminik akyaklugit akyaktakhat kinguani umiami ovaluniit utiktilugit akyaktakhat niuvikvinut akyaktiit uhiiyakvianit. Niuvikviit akiliniaktut uhiiyakviit tutkuktuitjutainik akyaktakhat utiktitinagit niuvikvimut.

7. Niuvikviit paknaiyakhimayukhat ovalo akiliklugit akyaktakhat akyaktiit uhiiyakviinut umiktinagit ubluit tunihimayait akyaktiit niuvikvimut. Akyaktakhat kinguvakata uhiyyakvimut ovalo aalamik umiakaniakat akyaktuhamik auyami, akyaktit ihuakhaniaktait akyaktakhat aipaanut umianut, akyaktit ukautiniaktait niuvikviit nuutitilugit akyaktakhat uhiiyakvimit ovaluniit akiliklugit tutkuktuiikhainik aipaaganut auyamut. Niuvikviit piniakata unguvalugit akyaktikhait, akyaktiit utiktiniaktait akilikhimayait akyaktakhainik, unguvalugit akyagutikhait akiit tutkuktuiiviit ovalo akyangitait akikhagaluit.

Akyaktiit angigalualutik inikhainik akyaktakhat niuvikvimut ovaluniit angikhimayut akniaktait akyaktakhat, akyaktiit kingilaaktut ovaluniit kinguvalaaktait akyaktakhat uhiiyakviinit havalaitkumik ayokhalaagutainik ilaa, hilamit, anguyaktut, inuit ayokhaktitlugit, ahiguititlugit uhiiyakviit, uhiiyakviit umiagiakpalaalikpata, nutkagayut havaktiit, havangitut ovaluniit ayokhaktut pipkangitait akyaktiit.

8. Niuvikviit puutitiyakhait akyaktakhat nakuuyumik, akyaktauyaagani tagiumi ovalo kaligiiktilaagiagani 12 feetmut.

9. Niuvikviit takulaaktumik titigaktakhat ovaluniit naunaiyaktakhat tamamik akyaktakhat, kiukutit, katakuyit ovaluniit hunavaluit akyaktiit nalungitaagani hunat uhiiyaktakhat nani uhiiyakvikhainut ovalo atia Inuup tiguniaktait akyaktut.

10. Niuvikviit ilitikagit akyaktakhat kiukutinut, kiukutikhait maliktakhat ISOkut maligutikhait umiat akyagutainut ovalo kiukutit atulaaktukhat uhiiyautikhainik akhaluutininik akyaktat uhiiyagiagani uhiiyakvimi. Niuvikviit munagiyut nakuuyumik kilitiklugit ovalo halumaktiklugit kiukutait akyagiagani tagiumi. Kiliktigutait ovalo halumaktigutait halumayukhat kupilgunit, avinganitlu. Niuvikviit uhiliktakhat kiukutit iluanut, akyaktakhat namut naunaihmalutik uhiiyakvikhait ovalo Inuup atia tiguniaktait tikitpata aatjikiigiagani tuhagutikhait niuvikviit tunihimayati akyaktinut titigagutaini.

11. Akyaktiit angiktinagit kikhimayut ovaluniit kikitiiyukhanik akyaktakhanik, niuvikviit ukautiyakhait akyaktiit naunaiyautikhainik kikitiiiviit ovalo pikagiagani umiat kikitiiiviknik nakuuyunik umia atuniaktainik. Akyaktiit angikata kikhimayut ovaluniit kikitiiivitukhat akyalaaktut, akyaktiit paknaiyakhimayukhat tikitiyakhait akyaktiit uhiiyakviinut kikititutait naunaiyautait keelininganut.

12. Akyaktakhat kagaktautiukpata, aninaktuliit ovaluniit aalat ataaniitut

munaitjutaini Akyaktiit Aninaktunik Pikuyakyuami ovaluniit Hilakyuami Tagiut aninaktut niuvikhimayut pikuyakyuami, niuvikviit piyukhat tamaat maligutainik Akyaktiit Aninaktunik Pikuyakyuami ovalo maligaliugutait ovalo IMDGmi Maligutaini, ilauiyut tunilugit akyaktiit tamaat tuhagutikhainik hunauyut akyaktakhat ovalo nakuuyumik puuktuhimayukhat ovalo naunaiyaklugit akyaktakhat. Akyaktiit akiliktilaaktait kaaganut akiit akyaniagumik akyaktakhat. Akyaktiit kingilaaktut akyagiagani aninaktut ovaluniit anianaktut akyaktakhat akyaktiit ukpigigumik niuvikviit puututiangitait akyaktakhat ovaluniit tunitinagit tahapkoa akyaktakhat.

13. Niuvikviit munagitjutikaktut akiliklugit akyaktiit ovalo akyaktiit katraktiligiit ovalo havaktiit kavamatkut tighimayainik, akiliktakhainik, akiliktakhait aalat ukiuktaktumi akyaktiit atuktainik, akigaktuiyit akiligutikhainik, kinguvagutainik ovaluniit ahigukhimayunik ovaluniit tamaihimayainik akyaktiit ovaluniit katraktiligiit ovaluniit havaktiit pipkaihimayait niuvikviit nakuungitumik pihimakpata, ihuinaakhimayuniklu akyaktitipata angiyaanaktunik, ilangit angiyaanaktut, aninaktut nunauyat ovaluniit umayut ilanginik ovaluniit igitkimayut iikhimakpata iluani kiukutit akyaktakhani ovaluniit tunigumik aninaktunik akyaktakhani. Akyaktiit inminiigutikaktut kingilugit hunavaluit akayaktakhat ikpigigumik ovaluniit akigaktuunaktut ovaluniit initiakhimaitpat ovaluniit nakuungitpat tuhagutikhait makpigaangit.
14. Nani akyaktakhat ikluliugutikhaukpaata, iklut iniktaakhimayut ilangit ovaluniit aalatkiit ukumaitut ovaluniit angiyut akyaktakhat, niuvikviit nakuuyumik paknaiyakhimayakhait akyaktakhait tagiumi akyagutikhainik, ilangit, ilitiklugit hilatigutit puutuutikhainik hanalgutikhait, naunaiyaklugit tiguvikhait ovaluniit nuutiitigutikhait. Titiigagumik tahapkoa akyaktakhat, niuvikviit ukautiyakhait akyaktiit aalangayut akyagutikhait ukumaitjutait kitkangit. Akyaktiit inminiigutikaktut kingilugit akyaktakhat angivalaakata ovaluniit ukumaitpalaakata umiat akyalaagutainut.
15. Akyaktiit katitilaaktait kiukutikangitut akyaktakhat aalanut kiukutikhainut. Akyaktiit pikpaata, aviktuniaktait akyaktakhat ovalo ilangit aalanut niuvikviit uhiyakvikhaini.

Akyaktiit Munagitjutiktait

16. Akyaktiit angikhimaniaktut munagitjutikhainik akyaktakhait kiukutaitut akyaktakhat tikitpaata trainit ovaluniit akhaluutinit akyaktiit uhiyakviani ovaluniit niuvikviit puuktukhimayait tikitpaata akyaktiit uhiyakviinut, akyaktakhait tikitpaata uhiyakvikhainut ovalo inminik ovaluniit aalanit akyaktinit, tamamik akyaktiit munagiyautitlugit ataani hanatjutainik akyaktiit.
17. Akyaktit munaginiaktut uhiliktiklugit, akyaktainik, unguvaklugit ovalo tunilugit akyaktakhait ataani katrakhaini tamaat akyaktit munagititlugit akyaktakhainik.
18. Munagitjutait ovalo akitaktuugutait akyaktiit atuniaktut akyaktait uhilikhimayut kaaganut ovalo ataanut umiat.
19. Akyaktiit angikhimayut pilutik, tutkulalutik, uhiliktilutik, puutuktiklutik ovalo akyaklutik aninaktuliit niuvikhimayut ovalo kagaktaktut piyaagani maligutikhainik Autlaktiligiit Aninaktunik Niuvikhimayunik Pikuyakyuungit, IMDGkut Maligutikhait ovalo anginikhaat maligutait aniktailigutait atuinaktait.

Ilangit aninaktut niuvikhimayut ovaluniit kagalaaktut pilaitpata, akigaktuutikut, munagilaulaitpat akyaktit uhiyakviani ovaluniit uhiyakviini, uhiyaktut piniaktait pilaaktunik akigaktuutini. Akyaktit ukautiniaktait niuvikviit titigagutainik aalat uhiyakviit pilaaktut akyaktakhainik ovalo ukautilugu niuvikvik ilangit akikhait akiliktukhat munagiyaukpata akyagutait.

20. Akyaktiit munagilaitut unakutikaktunik ovaluniit anikhaanaktunik puuktugutainik. Akyaktiit pilaituk angiluni titigaktakhainik tamalaitunik nikinik akyaktiit ukpigigumi akyaktakhait ihuinaalaaktut anikhaangitkumik ovaluniit kaayunaktuni. Akyaktiit inminiigutikaktut uhiliktunagit ovaluniit autlaaktinagit kingiluni uhiligitikhainik ovaluniit unguvalugit ovalo igilugit tamalaitut nikiit akyaktiit ukpigiyut nikiit nakuuhtut ovaluniit ihuinaakhimayut. Akyaktiit inminiigutikaktut, tuhaktigumi inumut piniaktait akyaktakhat uhiyakvimi, igitklugit tamalaitut nikiit kilamik umiak tikitpat uhiyakvikhainut akyaktait hilamit ihuinaagalualutik.
21. Akyaktiit angikata akyaniaktait kikitivikaktut kiukutit, akyaktiit tuniyukhat kuliligutikhainik kiukutit kikitigutikagiagani inikutikhainik akyaktakhat tikitinagit uhiliktivikhamut uhiyanahualiktinagit niuvikviit uhiyakvikhainut ovalo ukhukalutik naamaktumik ovalo kingvakata hilamit autlaaktitlugit. Akyaktiit munagitjutikangituk kuliligutikagiagani kiukutait uhiyakata umiamit uhiyakvimut.
22. Akyaktit angiktut imaatut:
 - a) Ihivgiukpialugit umiat atuniaktut nakuuyumik tagiukuuniaktut;
 - b) Pilutik umiak nakuuyumik havaktikaniaktut, hanalgutikaniaktut ovalo autlaagutikaniaktut; ovalo
 - c) Pilutik uhilikviit, kikitiviit ovalo niklaumayut kiukutait ovalo tamamik ilangit umiat niuvikhimayut akyniaktut ihuaktut ovalo naamaktut tikitigutikhainik.
23. Akyaktit angikhimayut malinahualugit naunaiyakhimayut uhiyakvikhait. Akyaktiit inminiigutikaktut akyaklugit akyaktakhait. Akyaktiit pilaaktut aalangulugit uhiyakvikhait, unguvalugit ilangit akyaktakhait ovalo utiktiallugit aatjikutaanut uhiyakvianut iniktigiagani munagitjutigihuiktait ovaluniit aalangulugit uhiyaklaaktait autlaaktitlugit munagiyaagani hikumi nutkaktialagutait, atulugit tamaat akyaktakhait inikhainut nakuuyumik ovaluniit aninaitumik akyaktut umiat.
24. Mungiyaagani naunaiyakhimayut uhiyakviit, akyaktit atuniaktut naamaktunik tikualutik akyaktukhamik umiamik inikhait ovalo hikuligiyit pipkailaaktait iniklugit autlaagutikhait uhiyakvimut ataani hikukaktut ovalo hilanik aalakiinik autlaalaaktut ovalo autlaagutikhait. Akyaktiit atuniaktut tamamik uktugutikhainik akyalugit akyaktakhat ovaluniit atuklutik aalamik umiamik angitkiyit hikuligiyit hilat nakuungitpata ovaluniit hikukainakata paknaiyagutait autlaagutikhainik. Akyaktut umiat hikulikiyukhaungitut. Nani hikulikiyit umiat ikayuniakat autlaagutainik uhiyakvikhainut atikhimayut angigutaanut kitkanit akyaktiit ovalo Kavamatkut Nunavumi, akyaktiit angikhimaniaktut maliklugit hikulikiyit maligutainut akyaktut umiat ovalo hikulikiyit atulaaktainik ovalo nani akhuulaat ataani ukiuktaktut

umiaktiligutainik.

25. Akyaktiit nalungtkumik uhiiyakvikhait hikukainaiaktuk umiat hikulkiiyt pilaaktainik ovaluniit hikut ovaluniit hilat nakuungitpat tikiyaagani autlaagutait naunaiyakhimayumut uhiiyakvikhainut, Akyaktiit tuhaktitiniaktuk Kavamatkut Nunavumi ovalo nunani atanguyait. Hapkoa ilaukatauyut ukakatiginiaktut ihumalutik angigutikhainik aalamik uhiiyakvikhainik aalamut uhiiyakvikhamut. Akyaktuk umiak autlaalaktuk naamaktumut hikuilgumut utakiluni Kavamatkut Nunavumi maligutikhainik. Maligutikhait tuniniaktait Kavamatkut Nunavumi iluani malguk ubluni akyaktiit tuhaktitait ataani hamna ilangani angigutaanut. Katrakut hamani, niuvikviit tuniniaktut Kavamatkut Nunavumi angilaagutainik niuvikviit kitkanit aalamut uhiiyakvikmut uhiiyalaaktut. Hamna angigutaa hanahimakpat, akyagutait aalamut uhiiyakvikmut tamamik akyaktakhait nakuuyumik uhiiyakat, tamaat havaktakhait akyaktiit munagitjutait akyaklugit uhiiyakvikhainut. Ukakatigitjutikhait pinahuangilugit akyaktakhait utiktigiyaagani uhiliktivianut ovaluniit akyangilugit ukiuktaktumi auyak. Akyaktiit tuhaktitiniaktut niuvikvimut naniitut akyaktakhait aalani uhiiyakvikmi.
26. Niuvikviit nalungituk Akyaktiit atuniaktut mikiyunik kayanik uhiiyagutikhait akyaktakhait umiamit hinaanut Nunavumi Uhiiyakvikmi. Akyaktiit atulaaktut naamaktunik kayanik ovaluniit olapanik kayanik. Akyaktiit atulaaktut naamaktunik uhiiyaklutik umiamit mikitkiyamut kayanut hinaanut.

Niuvikviit Munagitjutikhait akyagutikhainik

27. Niuvikviit angikhimaniat paknaiyakhimalutik ovaluniit tunilugit akyaktimut atit ovalo titigakvia ovaluniit foninga munaginiaktuk Inuk akyaklugit akyaktakhat akyaktiit uhiyakvianut.
28. Akyaktiit angikhimaniat tunilutik malgunik ublunik tuhaktitlugit niuvikviit ovaluniit atikhimayait akyaktakhat uhiyaniaktait kakugu tikiniaktut ovalo uhiyaniaktut akyaktakhat umiamit uhiyakvimut.
29. Uhiyakvimi pikangitpat tutkuktuvikhainik, niuvikviit munaginiaktut akyagutikainik akyaktinik kilamik akyaktakhat uhiyakagit nunamut.
30. Nani niuvikviit pihimakpagit akyaktiit kiukutait akyaktakhat uhiyakata, niuvikviit munagigjutikaniaktuk akyaklugit kiukutit akyaktinut uhiyakvianut ahigukhimaitumik, hilamit naamaktut. Niuvikviit anginiaktut akiliniaktuk akyaktinut pihimayainik kiukutinik akyaktimut. Hamna akiligutait atikhimayut akyaktiit katitigutait akliktukhat.

Akigaktugutait ovalo keeliniit akiliktuktukhat Akyaktiit

31. Akyaktiit munagitjutikangitut tamaigumik ovaluniit ahigugumik akyaktakhat pihimayut maligutainik katitikimayut Ilangani 4 Hague-Visby Maligutait. Hapkoa maligutait katitikhimayut ilauplutik katraknut. Hapkoa maligutait atuniaktut tamaat akyaktiit munagitiitlugit akyaktakhainik ataani katrakhaini.
32. Akyaktiit katraktiligiyiit, atanguyait ovalo havaktiit pikaktut aatjikutaanik akigaktugutait ovalo keeliniit akliktuktukhait akyaktiit ataaniit katrakhaini. Ukautait Ilangani 4bis Hague-Visby Maligutait atuniaktut akyaktiit katraktiligiyiit, atanguyait ovalo havaktiit. Ihuakhakhimayut ukautait Ilangani 4 ovalo Ilangani 4bis Hague-Visby Maligutikhait ilauniaktut hamani katrakhaini.
33. Akyaktiit munagitjutikangitut tamaigumik ovaluniit ahiguktigumik akyaktakhat niuvikviinut kinguvakat, kihimi ahigukhimayut inminik pihimakpata akyaktakhat ovaluniit tamaigumik niuvikviit pihimakpata kinguvagutainut, kihimi ahigukhimayut pihimakpata piyainit ovaluniit pingitainit akyaktiit nalungitlugit ahigugutikhait ovaluniit ihuinaakhimayainit ovalo nalungitkumik ahigulaaktut akyaktakhat.
34. Kihimi akyaktiit nalungitumik pigumik ovaluniit ihuinaagumik ahigugutainik akyaktakhat titigakhimayut titigagutaini 33, naunaiyautait kinauyakhat akyaktiit akliniaktait keelinikaktut imaatut:
\$ 2,500 atauhik kiukutit akyaktakhat tamaihimayut ovaluniit ahigukhimayut; ovaluniit
Nani akyaktakhat akhaluutiukpata, \$ 3.50/kilogram akhaluut tamaihimayut ovaluniit ahigukhimayut, kaaganut naunaiyautait ahigukhimayut, akiligutait akhaluutit ovlauniit \$ 70,000mik.
35. Akyaktiit inminiigutikaktut kimaklugit ovaluniit ahiguklugit akyaktakhat munagitjutikangitumik akiligutikhainik niuvikvimut, hamna tamaiyumangitkumik umiaminik ovalo ilangit akyaktakhat. Akyaktiit hamani inminiigutikaktut akyaktiit tuhaktitihimagumik niuvikviit Maligutikhainik. Maligutikhait ihuakhaniaktut Kanatami ataani York-Antwerp Maligutainik

1974mi ihuakhakhimayut 1994mi. Akyaktiit anginiaktut aviktukhimaitunik angigutaanut ovalo Bingham ilangani angilaaktait Kavamatkut Nunavumi ilaugumik Maligutikhainik ukautigumik. Akyaktiit angikhimaniaktut tighimailaitait ovaluniit akiligutikhainik akyaktakhait ovaluniit akigaktungilugit atugutainik mikhaanut akyaktakhait tutkuktuitjutikhaini niuvikviit akiligutainik Maligutikhainut kihimi Kavamakut Nunavumi ovalo akyaktiit hivulimik angigumik atugutikainik kinauyakhait tutkuktuihimayukhat niuvikviit ikayugutikhainik Maligutikhainut. Akyaktiit malingitkumik ataani munagitjutikhait katrakhaini pipkaikpat ovaluniit ikayukpat aninaktut pilaaktainik Maligutikhainut, akyaktiit piniaktut Maligutikhait ihuakhakhimalikata, utitiniaktait tamamik ovaluniit ilangit niuvikviit akiliktukhimayainik Maligutikhait niuvikviit ovaluniit Inumut tunihmayut tutkuktuitjutikainik niuvikviit kitkanit.

Hanalaaktut utiktitjutikhainik kinauyat ataani hamna katrakhaini

36. Ahigukhimayut akyaktakhat takukhaungitpata umiat tikitinagit uhiyakhikhainut ovaluniit akyaktakhait takukhaukpat ahigukhimayut uhiyakhivimi, niuvikviit ovalo akyaktiit anginiaktut ilaukatigilutik ihivgiugutainik ovalo titigaklugit ahigukhimayut.
37. Niuvikviit ukpigumik akyaktakhait ahigukhimayut, niuvikviit tuhaktituyukhat utiktigutikhainik kinauyat akyaktimut iluani 30ni ubluni uhiyakhimayut akyaktait takukhaungitpata ahigukhimayut ovaluniit 10nik ublunik ahigukhimayut takukhaukpat hilataani kiukutait. Niuvikviit ukpigumik akyaktakhait tamaihimakpagit akyaktiit, tuhaktituyukhat utiktigutikhainik kinauyat akyaktimut iluani 30ni ubluni ubluni akyaktakhait tamaihimayut uhiyakhikhaini.
38. Kitutkiak akigaktugutikhait pilikata niuvikviit mikhaanut akyaktiit ovaluniit akyaktiit mikhaanut niuvikviit ataani hamna katrakhaini piliktukhat ataani ukiumi uhiyakhimayut akyaktakhait mikhaanut akigaktugutikhainik utiktituyukhat kinauyat ovaluniit iluani ukiumi tamaihimayut akyaktakhait mikhaanut utiktituyukhat kinauyakhait kitkanit akyaktiit uhiyaktitlugit. Hamna katrakhait ubluit keeliniaktut atulaitut utiktigutikhainik kitkanit niuvikviit ovalo akyaktiit ikayugutikhainik ovaluniit aniktilaitut ilangani 2 **Tagiut Akiliktugutikhait Pikuyakyuat.**
39. Tamamik akigaktugutikhait ovaluniit aalat akigaktugutikhait ataani hamna katrakhaini pilaaktut Atanguyait Apikhuktut Nunavumi ovaluniit Kanatami Apikhutini. Utiktituyukhat pilikata Kantami Apikhuvimi, niuvikviit ovalo akyaktiit anginiaktut tamamik apigilugit Kanatami Apikhutiit tamamik apikhuktinagit naalgutait naalaktauniaktut Nunavumi ovaluniit talavisitkut takulaaktainik akyaktiit ovaluniit niuvikviit Nunavumi ovalo apigilutik apikhuktiit naalaktauniaktut Nunavumi.
40. Niuvikviit ovalo akyaktiit angilaaktut aalanik ihuakhagutikhainik akigaktuutait Nunavumi utiktituyukhat ataani hamna katrakmi.
41. Hamna katrakhait maligutikaniaktut Kanatami Tagiumi Pikuyakyuanut.

**IHUAHAKHIMAYUT ILANGANI 4 UKAUTAIT OVALO
IHUAKHAKHIMAYUT ILANGANI 4bis UKAUTAIT HAGUE-VISBY
MALIGUTIKHAIT ILAUYUT HAMANI KATRAKHAINUT**

Inminiigutit ovalo aniktailigutait

1. Kitukiak akyaktiit ovaluniit umiangit akiliktulaitut tamaiyainik ovaluniit ahiguktainik pihimakpata umiat atutialaitut kihimi pipkaihimakpat ihivgiukpiagutainik akyaktiit umiak tagiukuulaaluni nakuuyumik ovalo pilutik umiak nakuuyumik havaktikaniaktuk, hanalgutikaniaktuk ovalo atugutikatianiaktuk ovalo tutkukviit, kikitiviit ovalo niklamaviit ovalo tamamil ilangit umiat akyaktakhait akyakvikhainut nakuuyumik ilihimaniaktut ovalo nakuuniaktut tikitigutainik, akyagutikhainik ovalo tamaktailigutainik.

Nani tamaihimayut ovaluniit ahigukhimayut pipkaihimakpagit umiat atutialaitut, pihmaniaktait kina pipkaihimayut ihivgiukpiakhimayutainut, akyaktiiniaktuk ovaluniit aalat Inuit uktuktut ilaungitut hamani ilanganut.

2. Kinakiak akyaktiit ovaluniit umiat munagitjutikalaitut tamaitjutainik ovaluniit ahigugutainik pihimayut ovaluniit pipkaihimayut hamanga:
 - (a) piyainik, pingitainik ovaluniit pipkaktainik umiat ataniak, umialigiyit, umiamik munagiyit ovaluniit havaktiit akyaktiit autlaagutainik ovaluniit munagitjutainik umiat;
 - (b) ikualaaktunik pipkaihimayut ovaluniit anguyaktauyut akyaktiit;
 - (c) pilaaktut, aninaktut ovalo aniktigutait tagiut ovaluniit aalat autlaagutainik umiat imami;
 - (d) inminiikhimayut hilamit;
 - (e) inminiikhimayut anguyaktunit;
 - (f) Inminiikhimayut Inuit akigaktuutainit;
 - (g) itiktaugumik ovaluniit tiguhiyayaugumik princes, atanguyat ovaluniit Inuit ovaluniit tiguhiyayut ataani akigaktuyiit atugutainik;
 - (h) atulaitait keelinikamata;
 - (i) pigumik ovalunit pingitkumik niuvikviit ovaluniit inminiigutait niuvikhimayut, havaktiit ovaluniit ilaukatingit;
 - (j) nutkakhimayut ovaluniit itiktilaitut havakviminut ovaluniit nutkaktihimayut akhuugutainik hunavalunit, ilaugalualuni ovaluniit tamaat;
 - (k) ningaktut ovalo akhuutitlugit ihumagiyainik;
 - (l) ikayuktitlugit ovaluniit ikayuniaktutlugit inuuhitiinik ovaluniit munagiyit tagiumi;
 - (m) atutiangitut angitjutainut ovaluniit ukumaitjutainut ovaluniit kitutkia aalat tamaihimayut ovaluniit ahigukhimayut pipkaihimayut inminik munagitiangitainut, nakuutjutait ovaluniit naamangitjutait niuvikhimayut;
 - (n) naamangitut puutugutainik;
 - (o) naamangitut ovaluniit takukhautiangitut naunaiyautait;
 - (p) naunaiyautait ihuinaakhimayut takuyaungitut ihivgiukpiagutainut;
 - (q) hunavaluit aalat pipkaihimayut inminik pihimaitainik ovaluniit akigaktugutainik umiat ovaluniit pingitpata ovaluniit kimakhimangitpagit havaktiit ovaluniit munagiyiit umiat, kihimi naunaiyaktakhait tugaakhimaniaktuk Inumut utiktitiyumayut ikayugutikhait hamna takukhaupat kinakiak pipkaihimayut ovaluniit anguyaktauhimaitut akyaktiit ovaluniit pipkaihimaitait ovaluniit kimakhimayainik havaktiit ovaluniit munagiyiit akyaktiit ikayukhimakpata tamaitjutainut ovaluniit ahigugutainut.

3. Niuvikviit munagitjutikalaitut tamaitjutainik ovaluniit ahigugutainik pihimayut akyaktiit ovaluniit umiangit pihimayut ovaluniit pipkaihimayut kitumit havaktainit, pingitainit ovaluniit kimakhimayainit niuvikviit, havaktiit ovaluniit munagiyiit;
4. Nani pihimayait ikayunahuakhutik inuuhinik ovaluniit hanalgutainik tagiumi ovaluniit kitut naamaktut pihimayait ihumagiyaulaitut ihuinaakhimayut ovaluniit ahigukhimayut hapkoa Maligutikhait ovaluniit katrakhait akyaktiit ovalo akyaktiit akigaktuktaulaitut tamaihimayunik ovaluniit ahigukhimayunik talvangat.

5. (a) Ukautait hivulimi titigagutaini Ilangani 5(a) ilaungitut hamani katrakhainut:

Kitukiak akyaktiit ovaluniit umiangit nanikiak ovaluniit akigaktuktaulaaluni tamaihimayainik ovaluniit ahigukhimayainik ovaluniit ilaupat niuvikhimayut naunaiyautait avataanungakhimayut \$2,500 atauhik kiukutit nani niuvikhimayut akhaluutaukpata, \$3:50 kilogram akhaluutit tamaihimayut ovaluniit ahigukhimayut, kaaganut mikitkiyait naunaiyautait ahigukhimayut, akiga akhaluutit \$70,000kuniaktut.

- (b) Tamaat naunaiyautikhait utiktlaaktut naunaiyakhimaniaktut naunaiyautainut akiit niuvikhimayut nani ovalo ublukhiutaini niuvikhimayut uhiiyakvianit umiamit maliklugit katrakhait ovaluniit uhiiyangitainik.

Akiit niuvikhimayut ihuakhakhimaniaktut maliklugit niuvigutait akiinut ovauniit akikangitpata, maliklugit ublumi niuvikviit akiinik ovaluniit niuvigutait akikangitpata ovaluniit ublumi niuvigutait akikangitpata, atuklugit naunaiyautait aatjikiit niuvilaaktut ovalo aatjikutait kanugitjutait.

- (c) Nani kiukutit, akyagutait kiyuit ovaluniit aatjikutainik ilanginik akyaktakhait atugumik katitikhimayunik niuvikhimayunik, naunaiyautait puuktugutait ovaluniit kiukutait titigakhimayut akiliktugutikhainut puuktukhimayut akyaktakhait naunaiyakhinaiaaktut puuktugutait ovaluniit kiukutait atuniaktut hamani titigagutainik nani puuktukhimayut ovaluniit kiukutait ihumagiyainut. Kihimi tuhaktitaungitut akyaktakhait ihumagiyuniaktut puuktukhimayut ovaluniit kiukutikhait.

- (d) Ilaungitut hamani katrakhainut

- (e) Kinakiak akyaktiit ovaluniit umiat ilaulaitut ikayugutikhainut keeliniagutait pihimayut hamani titigagutainik nalunaitpat ahigukhimayut pipkaihimaitait ovaluniit pingitait akyaktiit inminik pipkakhimayainut ahiguktigutainut ovaluniit ihuinaakhimayut inminik ovalo nalungitut ahigukhimayunik pilaaniaktut.

- (f) Ilaungitut hamani katrakhainut

- (g) Angikhimakpata kitkanit akyaktiit, atanguyait ovaluniit munagiyiit akyaktiit ovalo niuvikviit aalat anginikhaangit naunaiyautait tahapkoa ukakhimayut titigagutainut (a) hamani titigagutaini ihuakhalaitut, pihimakpata anginikhaangit naunaiyautait inikhimakpata mikitkiyauniaktut naamagiyainik anginikhaangit ukakhimayut hamani titigagutait ilanganut.

IHVIGIUKLUTIT ILANGIT PITKUTIKHAIT

- (h) Kinakiak akyaktiit ovaluniit umiat munagitjutikalaitut tamaitjutainik ovaluniit ahigugutainik ovaluniit ilaukpata, niuvikhimayut kanugitjutait ovaluniit akiit nalungititlugit titigatiakhimaitait niuvikviit . Ukautait ilaungitut hamani ilangani katrakhainut.
6. Niiuvikhimayut ikualalaaktut, kagalaatut ovaluniit aninaktut akyaktunut nani akyaktiit atanguyait ovaluniit munagiyiit akyaktainik angikhimaitainik, naluyainik kanugitaakhait, uhiiyaktinagit nunamut nani ovaluniit ahigukhimayut ovaluniit ihumagiyayut pingitait akyaktiit akiliktaungilutik ovalo niuvikviit akyaktakhainik akiliktulaitut tamamik ahigukhimayunik ovalo akiligutainik inminik ovaluniit pihimayut ovaluniit pipkaihimayut akyagutainit.

Nani niuvikhimayut akyaktaukpata nalungitainut ovaluniit angigutainut aninaktulaaktait umiat ovaluniit akyaktait, aatjikutaatut uhiiyaktauniaktut ovaluniit ahiguktaulutik ovaluniit ihumagiyaulaaktut aninaktuliit akyaktinut akiliktugutikangilutik mikhaanut akyaktiit kihimi maligutikhainik, pikakata.

ILANGANI 4bis

Uktugutikhait akigaktugiagani ovalo keeliniit akiliktugutikhait

1. Akigaktugutikhait ovalo keeliniit akiliktugutikhait pihimayut hamani Maligutikhainut atuniaktut nani akigaktugutainut mikhaanut akyaktiit mikhaanut tamaihimayut ovaluniit ahigukhimayut niuvikhimayait ataaniit katrakut akyaktakhait nani pihimayut nalvaakhimayut katrakhaini ovaluniit pikuyaini.
2. Akigaktuktait pihimakpata mikhaanut katraktiligiyit, munagiyiit ovaluniit atanguyait akyaktiit, tahapkoa katraktiligiyit, munagiyit ovaluniit atanguyait pilaitut inminik akigaktugutainut ovalo keelinigutainut akiliktugutikhainik akyaktiit pilaaktut atugutainik ataani hapkoa Maligutikhait.
3. Naunaiyautait angitjutait utiktilaaktut akyaktinut ovalo katraktiligiyit, munagiyiit ovalo atanguyainit, avataanungalaitut keeliniit ukakhimayut hamani Maligutikhaini.
4. Kihimi, katraktiligiyit, munagiyiit ovaluniit atanguyait akyaktiit pilaitut inminik ilanganut hamani ilangani, nalungitpata ahigukhimayut piyainik ovaluniit pingitainik katraktiligiyit, munagiyiit ovaluniit atanguyait pihimayainik ahigugutainik ovaluniit munagitiagutainik ovalo nalungitumik ahigulaaktut pilaaktut ilaa.

5. NAUNAIYAGUTAIT AKIIT

UHILIKHIVIK:

AKYAKVIIT NUNAT:

1	Niuviktatka akyagumayatka:		
2	Akiit niuvikvinit:	\$	
3	Ukumaitjutait kilogramsnik:		Naunaiyautaa ililugu #9mut
*4	Angitjutait cubic metresnik:		Ililugu naunaiyautaa #10mut
Akinga ilauvaa puuktugutikhaitlu?			
5	☐ Iihik		Ililugu 0 #20mut
6	☐ Iik: Takulugit NEASKut Akyaktiligiyit Havakviit akikhainut		Ililugu #12mut
Akinga ilauvaa akyagutikhait uhiivikhanut?			
7	☐ Iihik		Ililugu 0 #21mut
8	☐ Iik: Takulugit akhaluutiligiyit kapaniit akikhainik.		Ililugu hamna #21mut
Naunaiyaklugit kinauyakhait ukumaitjutainut tonnesnik akyaktakhat			
9	# 3:	Aviktuklugu 1,000nut	=
10	# 4:	Aviktuklugu 2.5mut	
	=		
11	Kitut angitkiyat?		
	Ililugu angitkiyaa hamunga:	kinauyat tonnesmut	
Naunaiyaklugit puuktugutikhait akiit			
12	Akia/cubic metre NEASKunit Akyaktiligiyit Havakviit /cu.m. x line 4	=	
13			Ililugu hamna naunaiyautaa #20mut
Naunaiyaklugit akyagutikhait akiit			
14	Akyagutikhait akiit kinauyakhait tonnesnik x #11	=	
15			Ililugu hamna naunaiyautaa #22mut..
Tutkuktuitjutait akiit			
Tutkuktuitjutait akiit naunaiyautait aatjikiingitit kapaniit ovalo ilaulaaktut mikinaagutait akiliktukhat. Apigiyukhayutit akiinik kapaniit.			
Akyagutait akiit nunani			
16	Hamna atuktut ukumaitjutainut?		
17	☐ Iihik: Ililugit naunaiyautaa kilogrami hamani: _____ x line 3	=	
			Ililugu hamna naunaiyautaa #24mut
18	☐ Iik: ililugu akia tunihimayut ilinut	#24mi	

Naunaiyaklugit tamaat akiit

19 Akinga niuviktat:

20 Puuktugutikhait akiit:

21 Umiakut akyagutikhait uhiiyakvinut:

22 Akyagutait akiit:

23 Tutkuktuitjutait akiit:

24 Akyagutait akiit nunani:

25 Tamaat akiit:

26 Ilalutit 10%mik atuhaktakhamik

#25mi ÷ 10 =

27 Tamaat kinauyat atugutikhait:

*Pivikhaqaqtiyavatit tapkuat uqumaitlanginut tamnalutapkuatluniit anginiinik tapkuat puuqtugaunii/tungaviliqtaunii. Puuqtugaunii tungaviliqtauniilu pilat ilagiagutinik 25-30 pusauyumik tapkuat anginiinik uhiuniinut.

5. PIHIMALUTIT TITIGAGUTAINIK KATITIGUTAIT

Umialigiyit kapaniit: _____
 Kagitauyakut Takulvia: _____
 Takuyakhak Havakti: _____
 Munagiyit: _____
 Foninga: _____ Sukatakut: _____
 Kagitauyakut: _____

Umiak autlaniagutaa ublua: _____
 Niuviikhimayut uhilikvikhamut ilihimaykhat ublua: _____
 Ublua umiak tikiniaktuk nunanut: _____
 Uhilikhimayut naunaiyautaa: _____

Ukumaitjutaa akyaktakhat: _____
 Ukumaitjutaa akyaktakhat ilauvaa ukhukyuat ihuakhautaani?: lihk lik _____
 Kingihimakpat, kakugu naunaiyautaa ihuakhiniaka?: _____

Tutkuktuitjutit niuviikhimavaa?: lihk lik Angiguvit, akia: _____

Akiliniaktut imaatut: chekhanut kinauyakut kinauyaligiyit makpigaat atukiggutit _____
 Akiligutikhait akyaktakhat pihimayukhat ubluani: _____
 Niuviiviit atia: _____
 Kagitauyakut Takulvia: _____
 Takuyakhat atia: _____
 Munagiyit: _____
 Foninga: Sukatakut: _____
 Kagitauyakut: _____

Niuviikhimayut akiit: _____
 Naunaiyautaa, ilaulugit taksikhait: _____
 Ukumaitjutait kilogramsnik : _____ Anginigutaa cubic metresnik: _____
 Akiliniaktut imaatut: chekhanut kinauyakut kinauyaligiyit makpigaat atukiggutit _____
 Niuviiktakhat akuiktukhat ovalo akiliklugit hamani ublua: _____
 tikinahualugu ublua umiktigutait _____

Puuktukhimayuk atia: _____
 Takuyaktukvikhait naunaiyutait: _____
 Akia puuktugutikhait: _____

Niuviikhimayut akyakniaktut nunani atia: _____
 Takuyaktukvikhait naunaiyutait: _____
 Akiit akyagutikhait nunani: _____